

*Õpetajate mälestused oma õpetajast, keda nad
kooliajal kõrgelt hindasid
ning kes neile positiivset mõju avaldas elus
ja õpetajaks kujunemise individuaalsel teel.*

*Mare Sadam
doktorant*

mare.sadam@tlu.ee

Kasvatusteaduste Instituut

TALLINNA ÜLIKOOL

Uurimuse taust.

Doktoritöö raames: Väärtused õpetajate isiklikes narratiivides.

Intervjuu 16 gümnaasiumi loodusteaduste õpetajaga :
7 meest, 9 naist; (noorim 26, vanim 87).

Ettekanne põhineb vestlusteel, kus õpetajatel paluti meenutada oma kooliajast õpetajat, keda nad nimetaksid lemmikõpetajaks.

Kvalitatiivne lähenemine: mainimise sageduse kõrval on arvestatud konteksti, kriitilisi episoodide, emotsionaalsust jutustamisel.

Esiletoodud õpetajate kirjeldused.

- **Oli nõudlik (range), aga mitte karm (kuri) (11)**
- **Suhted temaga olid inimlikud (11)**
- Õpetas hästi oma ainet, selged seletused, head teadmised (14)
- Oli millegi poolest eeskujuks, isiksusena inspireeriv (9)
- **Väjendas usku õpilase võimetusse või hakkama saamisesse (6)**
- Tegi õpilastega tunnivälisest tööd (6)
- Oli oma valdkonnas tunnustatud ka väljaspool kooli (5)
- Originaalne ainekava ja metoodika (3)
- Tal oli lai maailmapilt, õpetas enam, kui aine (3)
- Kohtles õpilasi võrdselt, õiglaselt (2)

Oli nõudlik (range), aga mitte karm (kuri).

Eelkõige nimetati **nõudlikkust õppeaine omandamise osas**, aga vahel ka distsipliini osas.

Näited, kuidas seda väljendati.

- Ta oli õiglaselt nõudlik, aga samas mõistev.
- Ta oli keskmiselt range, tema tunnis pidi õppima, aga ta tegi nalja elu-olu üle ja enda kallal ja võttis pingeid maha seal tunnis.
- Ta õpetas korralikult ja ei karjunud kunagi meie peale.
- Ta oli piisavalt range, nõudis päris palju, aga tundus lisaks sellele ka normaalne inimene.
- Ta oli julgustav, tema tunnis ei olnud lastel hirmu olla ja samas nad õppisid tegelikult seal rohkem, poisid ei olnud pahad tema tunnis.
- No range ta võib olla, aga mitte väga kuri. Ma lähen krampi, kui minuga suhtleb mõni inimene niimoodi väga negatiivselt.

Suhted temaga olid inimlikud.

Näiteid, kuidas seda väljendati:

- Väga niisugused inimlikud suhted kujunesid. Minu meelest selle kooli õpetajate vaimsus oli super. Vaat ma arvan, et nad tunnetasid, et nad tõesti töötavad gümnaasiumi lastega.
- Ta kohtles meid kui täiskasvanuid juba siis, kui me olime põhikoolis, mitte ainult gümnaasiumi õpilastena.
- Need on individuaaltunnid. Ja eks ta siis õpetajana õpib sind tundma ja see suhe on päris pikk, tekib sõbrakontakt.
- Ja mul oli ka hilisemaid suhteid temaga, siis kui juba sai koolis töötatud. Kui ise jäid mõne asjaga kimpu, siis sai ikka jälle pöördutud.
- Neil oli üks ühine joon, nad kõik suhtlesid sinuga kuidagi väga inimlikult. Et ma arvan, et see kuidagi isiklik selline, õpetaja isiksus mõjus sellel määral, et nagu suhe oli selline usaldatav.

Suhted temaga olid inimlikud.

Mainiti ka inimlikust suhtest tulenevat enesedistsipliini.

- Võib-olla ma näiteks inglise keelt õppisin natuke ka sellepärast, et noh, ma ei tahtnud õpetajale pettumust valmistada.
- Kui niisugune suhe tekib, siis sa ei taha nagu seda inimest ka ... tähendab, ma hakkasin tunnetama õpilasena seda, et minult oodatakse ja kui ma kuidagi teda alt vean, siis mul oli kahekordselt häbi ja ma elasin seda üle.
- Lemmikõpetaja tundi ei tulda ilma ette valmistamata. Ja tähendab, see igatahes mõjutab õpilase ainetaset. Nii et oma lemmikõpetajat ta alt ei vea.

Väljendas usku õpilase võimetusse, hakkama saamisesse.

- Sisendas õpilasse usku, et ta saab hakkama üle jõu käiva ainega.
- Märkas õpilase võimeid ja loomulikku huvi ning toetas seda.
- Märkas õpilase tahet ja julgustas proovima ka siis kui võimeid oli vähe.
- Usaldas õpilast ainealasel päris töö tegemisel.
- Juhtis vanemate tähelepanu võimetele, mida need oma traditsioonide järgi oleks võinud jätta tähelepanu ja toetuseta.

Näited (nimed muudetud):

- Episood klassiõpetajaga (Johanna)
- Episood muusikaõpetajaga (Senni)
- Episood füüsikaõpetajaga (Taavi)
- Episood vene keele õpetajaga (Mihkel)
- Episood (negatiivne) keemiaõpetajaga (Meelis)

Kokkuvõtteks.

Oli palju neid, kes meenutasid oma õpetajat heade sõnadega, kui õpetaja valdas oma ainet, oli nõudlik selle omandamise osas ning suhtus õpilastesse kui inimestesse.

Erilise tänutundega meenutati aga õpetajat, kes sealjuures väljendas usku õpilase võimetusse või võttis midagi ette selleks, et panna ka õpilane ise nägema, et ta saab hakkama.

Tänan!

